

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2022 m. sausio 31 d.

ES energijos mokesčių politika neatitinka jos klimato tikslų

Energijos mokesčiai gali padėti kovoti su klimato kaita, tačiau dabartiniai mokesčių lygiai neatspindi įvairių energijos šaltinių taršos masto. Šiandien paskelbtoje Europos Audito Rūmų apžvalgoje nagrinėjama, kaip energijos mokesčiais, anglies dioksido apmokestinimu ir energijos subsidijomis prisidedama prie ES klimato srities tikslų. Nors 2008–2019 m. laikotarpiu subsidijos atsinaujinančiajai energijai padidėjo beveik keturis kartus, subsidijos iškastiniam kurui pastarąjį dešimtmetį išliko gana pastovios, nepaisant Europos Komisijos ir kai kurių valstybių narių įsipareigojimų jas palaipsniui panaikinti. Auditoriai atkreipia dėmesį į politikos formuotojams kylančius iššūkius: užtikrinti nuoseklų įvairių sektorių ir energijos nešiklių energijos apmokestinimą, mažinti subsidijas iškastiniam kurui ir suderinti klimato tikslus su socialiniais poreikiais.

„Energijos mokesčiai, anglies dioksido apmokestinimas ir energijos subsidijos yra svarbios priemonės siekiant klimato srities tikslų. Manome, kad pagrindinis iššūkis yra susijęs su tuo, kaip stiprinti reglamentavimo ir finansinių priemonių sąsajas ir rasti tinkamą šių priemonių derinį, – teigė už apžvalgą atsakingas Europos Audito Rūmų narys Viorel Ștefan. – Savo apžvalga siekiame prisidėti prie diskusijų dėl energijos mokesčių ir klimato kaitos, visų pirma prie būsimų diskusijų dėl siūlomos Energijos mokesčių direktyvos peržiūros.“

Įgyvendindama Europos žaliąjį kursą, strategiją, kuria siekiama, kad iki 2050 m. ES poveikis klimatui būtų neutralus, Komisija planuoja energijos mokesčius suderinti su klimato srities tikslais. Europos Sąjunga susiduria su keletu iššūkių, susijusių su energijos mokesčių teisės aktų peržiūra, o tam taip pat reikės vieningo Tarybos pritarimo.

Vienas šių iššūkių – užtikrinti nuoseklumą visoje ES ir sektoriuose bei energijos nešikliuose, kuriems anksčiau buvo taikomos palankesnės sąlygos. Pagal dabartinę Energijos mokesčių direktyvą, labiau teršiantys energijos šaltiniai gali turėti mokesstinį pranašumą, palyginti su mažiau anglies dioksido išskiriančiais šaltiniais: pavyzdžiui, mokesčiai anglims yra mažesni nei gamtinėms dujoms, o kai kurioms iškastinio kuro rūšims taikomi daug mažesni mokesčiai nei elektrai. Be to, nors dauguma valstybių narių taiko didelius mokesčius degalams, keliose kitose valstybėse narėse mokesčiai yra beveik minimalūs pagal direktyvoje nustatytą ribą, o tai gali iškraipyti vidaus rinką. Dėl mažų anglies dioksido kainų ir mažų energijos mokesčių iškastiniam kurui didėja santykinės žalesnių technologijų sąnaudos ir lėtinama energetikos pertvarka.

Auditoriai pažymi, kad nors kai kurios energijos subsidijos gali būti naudojamos pereinant prie mažesnio anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, dėl subsidijų iškastiniam kurui užtikrinti efektyvią energetikos pertvarką yra sudėtinga. Valstybių narių subsidijos iškastiniam kurui sudaro daugiau kaip 55 milijardus eurų per

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų apžvalgos pagrindines mintis. Visa apžvalga pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

metus, o penkiolika valstybių narių subsidijoms iškastiniam kurui išleidžia daugiau nei subsidijoms atsinaujinančiajai energijai. Laipsniškas subsidijų iškastiniam kurui panaikinimas – tikslas, kurį ES ir jos valstybės narės įsipareigojo pasiekti iki 2025 m., – bus susijęs su sudėtinga socialine ir ekonomine pertvarka. Visų pirma, suvokus, kad tam tikros grupės ar sektoriai traktuojami nevienodai, gali kilti pasipriešinimas perėjimui prie žalesnės ekonomikos. Energijos apmokestinimas taip pat gali turėti didelį poveikį namų ūkiams ir sukelti priešišumą energijos mokesčiams. Namų ūkių išlaidos energijai (įskaitant šildymą ir transportą) labai skiriasi: kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, skurdžiausiuose namų ūkiuose Čekijoje ir Slovakijoje jos gali sudaryti daugiau kaip 20 % jų pajamų. Kad būtų sumažinta mokesčių reformų atmetimo rizika, auditoriai atkreipia dėmesį į kelių tarptautinių organizacijų jau pateiktas rekomendacijas, pavyzdžiui, sumažinti kitus mokesčius ir taikyti perskirstymo priemones, kartu užtikrinant didesnę reformų priešasčių skaidrumą ir informavimą apie jas.

2021 m. liepos mėn. 55 % tikslo priemonių rinkinyje, kuriuo siekiama, kad ES iki 2030 m. išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažintų 55 %, Komisija paskelbė pasiūlymą peržiūrėti Energijos mokesčių direktyvą. Pagal šią direktyvą valstybėms narėms vis dar leidžiama sumažinti energijos mokesčių tarifus kai kuriuose sektoriuose dėl aplinkosaugos, energijos vartojimo efektyvumo ir energijos nepritekliaus priešasčių. Rinkinyje taip pat pateiktas pasiūlymas išplėsti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą įtraukiant jūrų transportą ir nustatyta atskira prekybos taršos leidimais sistema kelių transportui ir pastatams. Pagal dabartinę sistemą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų kai kurie rinkos dalyviai gali nemokėti už dalį išmetamo CO₂ kiekio. Be laipsniško nemokamų apyvartinių taršos leidimų panaikinimo, susijusio su anglies dioksido nutekėjimo rizika (t. y. šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio didėjimu dėl gamybos perkėlimo į šalį, kurioje taikomi švelnesni išmetamųjų teršalų apribojimai), siūlomas ir laipsniškas pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo įdiegimas. Šiuo nauju mechanizmu siekiama apmokestinti dėl tam tikrų prekių importo išmetamą anglies dioksido kiekį. Auditoriai taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad svarstydami šiuos pasiūlymus politikos formuotojai turėtų atsižvelgti į klimato srities tikslus ir socialinį poveikį.

Bendroji informacija

Ši apžvalga nėra audito ataskaita, joje remiamasi ankstesniu Audito Rūmų darbu energetikos, klimato kaitos ir mokesčių srityse, taip pat viešai prieinama informacija ir specialiai šiuo tikslu surinkta medžiaga.

Apžvalga apima laikotarpį nuo 2008 m. iki 2021 m. liepos mėn. Auditoriai atsižvelgė į papildomus po 2021 m. liepos mėn. gautus duomenis, susijusius su ES apyvartinių taršos leidimų kaina (iki 2021 m. lapkričio 30 d.) ir energijos subsidijomis (2021 m. spalio mėn. duomenis).

Audito Rūmų apžvalga „*Energijos mokesčiai, anglies dioksido apmokestinimas ir energijos subsidijos*“ pateikta [Audito Rūmų interneto svetainėje](#).

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502